

Dzieci z doświadczeniem migracji w przedszkolu

Fundacja Dialog

- Bolatova Dzhamilia
- Dzhamaldinova Satsita
- Falkowska Tatiana
- Shadieva Satsita
- Pachucka Elżbieta
- Tkachyk Alina

Plan prezentacji

1. Pojęcie dziecka z doświadczeniem migracji
2. Zarys sytuacji prawnej rodzin z doświadczeniem migracji
3. Migracja - perspektywa rodziców
4. Migracja - perspektywa dziecka
5. Dokumenty prawne
6. Inspiracje i przykłady dobrych praktyk
7. Wymiana pomysłów i refleksja nad zasobami lokalnego środowiska

Dzieci
z doświadczeniem
migracji

- **dzieci cudzoziemskie:** Zgodnie z ustawą o cudzoziemcach „cudzoziemcem jest każdy, kto nie posiada obywatelstwa polskiego”.
- **dzieci/uczniowie przybywające/y zza granicy** - osoby niebędące obywatelem polskim oraz osobę będącą obywatelem polskim, które pobierały naukę w szkołach za granicą;
- **dzieci imigranci** urodzone w innym niż Polska kraju. Termin „dzieci imigranci” jest stosowany zamiennie z terminami: „dzieci nowo przybyłe”, „dzieci ze środowiska imigrantów”, „dzieci migrujące”. Kategoria obejmuje rodziny o różnym statusie prawnym.
- **dzieci z kontekstem migracyjnym** – dzieci, których rodzice, dziadkowie urodzili się w innym kraju niż kraj pochodzenia dzieci. Określenia tego używa się wobec drugiego i trzeciego pokolenia migrantów (głównie w krajach Europy Zachodniej);
- **dzieci dwukulturowe** – dzieci, których rodzice przynależą do dwóch różnych kultur i narodów

- **dzieci uchodźcy** (wraz z rodzicami bądź opiekunami) na skutek uzasadnionej obawy przed prześladowaniem (z powodu religii, narodowości, przynależności do określonej grupy społecznej bądź z powodu przekonań politycznych) przebywają na stałe lub czasowo poza granicami państwa, którego są obywatelami i nie mogą, lub nie chcą – wskutek obaw związanych z zagrożeniem zdrowia i życia – korzystać z ochrony własnego państwa (Konwencja Genewska z 1951 r.);

Zarys sytuacji prawnej
rodzin z doświadczeniem
migracji

Formy ochrony międzynarodowej

- **status uchodźcy**
- **ochrona uzupełniająca** - udzielana osobom, którym odmówiono nadania statusu uchodźcy, lecz które w przypadku powrotu do kraju pochodzenia będą realnie narażeni na ryzyko doznania poważnej krzywdy poprzez: orzeczenie kary śmierci lub egzekucję; tortury, nieludzkie lub poniżające traktowanie; poważne i zindywidualizowane zagrożenie dla życia lub zdrowia, wynikające z powszechnego stosowania przemocy wobec ludności cywilnej w sytuacji wewnętrznego lub międzynarodowego konfliktu zbrojnego.

Inne statusy prawne

- pobyt tolerowany
- pobyt ze względów humanitarnych

Rodziny w procedurze

oczekujące na decyzję o udzieleniu ochrony międzynarodowej
6-15 miesięcy

- brak możliwości pracy przez co najmniej 6 miesięcy

- pomoc medyczna i socjalna państwa:

zakwaterowanie

pomoc pieniężna

podstawowa opieka medyczna

edukacja

- nieodpłatna informacja i pomoc prawna

cudzoziemcy
przebywający
w ośrodku

cudzoziemcy
przebywający
poza ośrodkiem

POMOC DLA JEDNEJ OSOBY:

koszt pobytu w ośrodku
ok. **40** zł/doba

DODATKOWO:

środki higieny osobistej
20 zł/miesiąc

„kieszonkowe”
ok. **70** zł/miesiąc

zakup odzieży i obuwia
140 zł - jednorazowa pomoc

wyżywienie dla dzieci
9 zł/doba

POMOC DLA JEDNEJ OSOBY,
W ZALEŻNOŚCI OD LICZEBNOŚCI
RODZINY:

25 zł/doba
750 zł/miesiąc

20 zł/doba
600 zł/miesiąc

15 zł/doba
450 zł/miesiąc

12,5 zł/doba
375 zł/miesiąc

opieka medyczna
ok. **225** zł/miesiąc

A close-up photograph of a person's hand gripping a chain-link fence. The hand is positioned on the right side of the frame, with fingers wrapped around the metal mesh. The background is slightly blurred, showing more of the fence and a hint of a blue sky.

Strzeżony ośrodek dla cudzoziemców (detencja)

- Zakaz opuszczania
- Brak możliwości swobodnego przemieszczania się
- Wizyty max. 90 min
- Brak możliwości posiadania/korzystania z telefonu z funkcją obrazu lub dźwięku
- Ograniczony dostęp do Internetu
- Rewizje osobiste

- <https://interwencjaprawna.pl/detencja>

NO PERSON
IS ILLEGAL

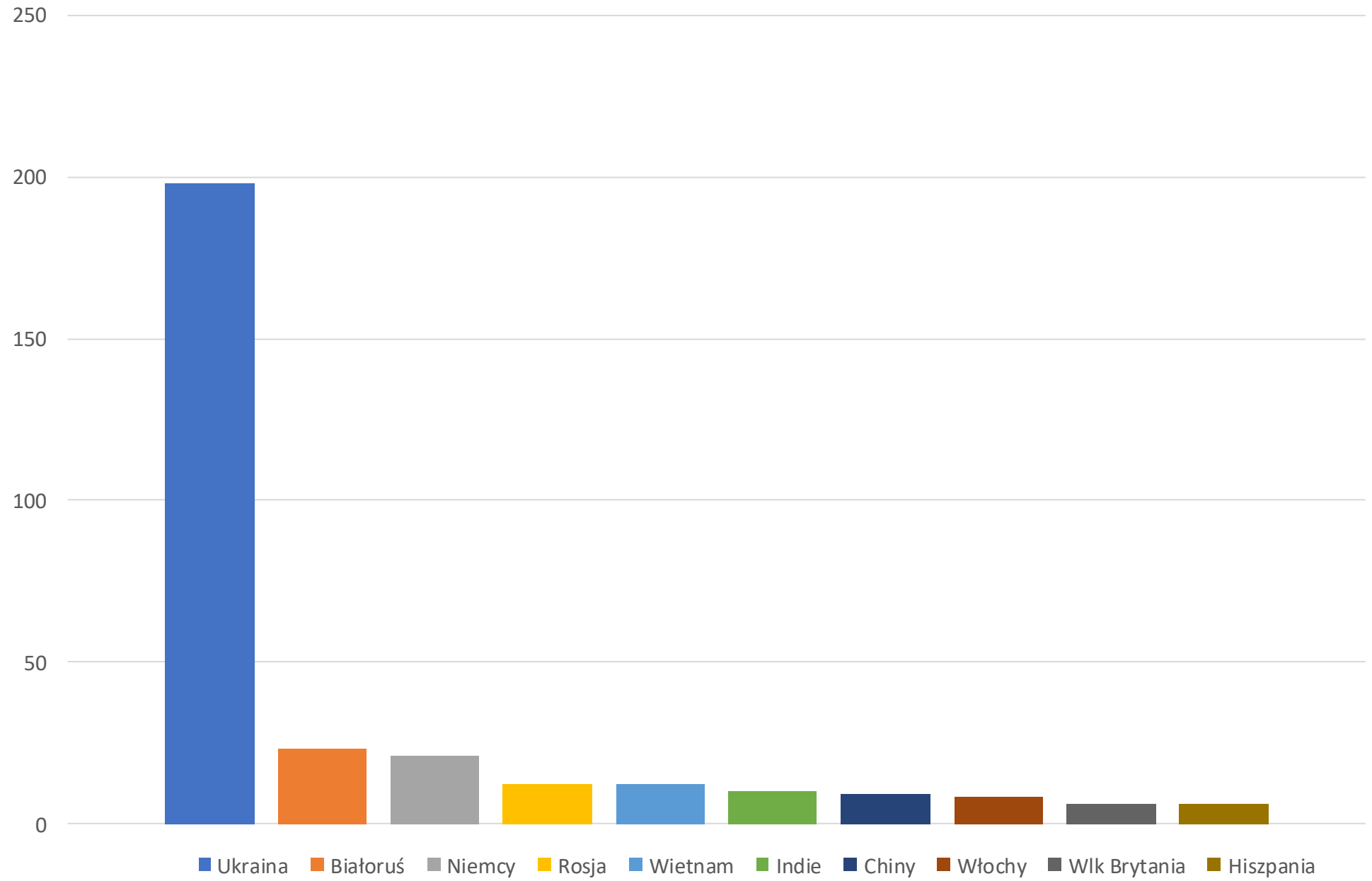
Formy legalizacji pobytu w Polsce

- Ruch bezwizowy (do 90 dni) – m.in. obywatele UE
- Wiza krajowa/Schengen (do 90 dni)
- Pobyt czasowy (do 3 lat)
- Pobyt stały (na czas nieoznaczony)
- Ochrona międzynarodowa: status uchodźcy, ochrona uzupełniająca
- Ochrona krajowa: pobyt tolerowany, pobyt ze względów humanitarnych

W czerwcu 2019r. ważne zezwolenia na pobyt w Polsce posiadało 399 tys. cudzoziemców (rok wcześniej - 350 tys.)

- 224 tys. (56%) pobyt czasowy,
- 82 tys. dokumentów (21%) poświadczających prawo pobytu obywateli UE,
- 74 tys. (19%) pobyt stały.
- ochronę międzynarodową lub krajową posiadało 5,4 tys. cudzoziemców.

(Dane UDSC)

Najczęstszym typem zezwolenia jest pobyt czasowy.

Większość wnioskodawców ubiega się o to zezwolenie w związku

- z planowanym podjęciem pracy na terytorium RP (78%)
- łączeniem rodzin (11%).

- **Ubiegający się o ochronę międzynarodową**

Rosja – 2610 (-4% r/r)

Ukraina – 430 (-7% r/r)

Turcja – 120 (+102% r/r)

Tadżykistan – 110 (-22% r/r)

Gruzja – 90 (+65% r/r)

- ok 34% stanowiły dzieci poniżej 10. roku życia.

- **Przyznanie ochrony międzynarodowej**

status uchodźcy/ochrona uzupełniająca: 272 osób

Rosja – 81

Turcja – 49

Tadżykistan – 29

Ukraina – 21

Iran – 19

zgoda na pobyt tolerowany/pobyt ze względów humanitarnych : 213 osób

Migracje – świat 2020

(raport światowy IOM)

- 272 mln ludzi
- 2/3 to migracje zarobkowe

Wydarzenia związane z migracjami:

konflikt w Syrii, Afryce Centralnej, Kongo i Południowym Sudanie

agresja wobec mniejszości etnicznych Rhoinga

niestabilność ekonomiczna i polityczna w Wenezueli

konsekwencje zmian klimatycznych (Mozambik, Filipiny, Chiny, USA, Indie)

Migracja - perspektywa rodziców

Etapy adaptacji kulturowej wg Oberga (dorośli, starsze dzieci)

- Miesiąc miodowy (inaczej tzw. faza turystyczna) - etap fascynacji nową kulturą, w której wszystko wydaje się pozytywne;
- Szok kulturowy - zderzenie z rzeczywistością, powodujące silne reakcje stresowe i charakteryzujące się wrogością wobec obcej kultury;
- Ożywienie - etap poprawy postrzegania siebie i obcej kultury;
- Dopasowanie - faza ponownej akceptacji obcej kultury jako odmiennej, ale nie mniej wartościowej niż własna.

Stres akulturacyjny

- zetknięcie się z nową nieznaną kulturą

Moderatory:

- **Charakterystyka społeczeństwa przyjmującego:** wielokulturowe/homogeniczne
- **Typ grupy akulturowanej:** uchodźcy, migranci, ...
- **Strategie akulturacyjne :** perspektywa grupy przyjmującej/perspektywa grupy akulturacyjnej (asymilacja/integracja)
- **Zmienne demograficzne i społeczne** (płeć, wiek...)
- **Zmienne psychologiczne** (osobowość, strategie radzenia sobie ze stresem, doświadczenia, PTST...)

Stres akulturacyjny dotyczy także najmłodszych, kluczowym moderatorem będą tu zasoby rodziców i innych dorosłych w otoczeniu dziecka

Doświadczenia związane z uchodźstwem

- przed emigracją: prześladowanie, dyskryminacja, niepokój społeczny, wojna, czystki etniczne, uwięzienie, tortury, zagrożenie zdrowia i życia, złe warunki bytowe; –
- w trakcie migracji: narażenie na represje bliskich, którzy zostali w kraju, rozdzielenie członków rodziny, brak danych o ich losach, pozostawienie ważnych/cennych przedmiotów, dokumentów, brak kontroli, brak wsparcia ze strony rodziny; –
- podczas adaptacji: pobyt w ośrodku, niepewność rezultatów procedury azylowej, apatia, nuda, depresja, przemoc, nadużywanie środków psychoaktywnych, żaloba kulturowa, poczucie winy, kryzys tożsamości, brak możliwości pełnego uczestniczenia w kulturze przyjmującej (brak znajomości języka, wiedzy, umiejętności), przy przedłużającej się procedurze azylowej: wyuczona bezradność, pesymizm, wycofanie, nieufność, lęk.

Strategie akulturacji (Berry)

1. **Asymilacja** niechęć do zachowania swojej kultury, poszukiwanie częstego kontaktu z nową grupą;
2. **Separacja** chęć zachowania swojej kultury pochodzenia przy unikaniu kontaktów z drugą kulturą;
4. **Marginalizacja** - brak zainteresowania zachowaniem własnej kultury oraz utrzymywaniem kontaktu z innymi.
4. **Integracja** - zachowanie własnej kultury przy jednoczesnym utrzymywaniu codziennych kontaktów z innymi, aktywne uczestnictwo w szerszym życiu społecznym;

integracja

„interakcyjny proces, w którym uczestniczą uchodźcy, obywatele oraz instytucje kraju przyjmującego. Jako rezultat tego procesu powstaje zróżnicowane oraz otwarte społeczeństwo, którego częścią mogą być wszyscy jego uczestnicy bez względu na różnice.” (UNHCR)

Migracja - Polska

perspektywa dziecka

Zmiana otoczenia fizycznego, społecznego, kulturowego

nowe otoczenie, nowy dom, nieznane wrażenia sensoryczne;

zerwane relacje, nowe zasady, nowe osoby w najbliższym otoczeniu;

dystans kulturowy: nieznany język, inne kody kulturowe, normy, wartości;

Wybrane symptomy stresu u dzieci

- bóle głowy, obgryzanie paznokci, zawroty głowy, omdlenia, brak apetytu, przyspieszony rytm pracy serca, apatia, bóle brzucha, niepokój, biegunka, nieśmiałość, lęk zaparcia smutek, płaczliwość, zimne ręce wybuchy gniewu, choroby skóry, negatywizm, częste infekcje, zachorowania agresja/autoagresja symulowanie chorób, izolowanie się ucieczka w marzenia, alergię – nasilenie objawów, brak zainteresowania nauką, dolegliwości bólowe różnych części ciała, kompulsywne korzystanie z gier i mediów, rozregulowany rytm snu i czuwania, rozkojarzenie, problemy z koncentracją moczenie się słabsza pamięć

Każde dziecko przeżywa swoją sytuację inaczej

Potrzeby dziecka w wieku przedszkolnym

- Biologiczne
- Bezpieczeństwa
- Eksploracji
- Samodzielności i rozwoju
- Kontaktu i uwagi
- Akceptacji
- Sensu życia

Dokumenty prawne

Powszechna Deklaracja

o Prawach Człowieka

Konwencja o Prawach Dziecka

Konstytucja RP

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ

z dnia 23 sierpnia 2017 r.

w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw

§ 3. 1. Dziecko przybywające z zagranicy jest przyjmowane do publicznego przedszkola, oddziału przedszkolnego w publicznej szkole podstawowej lub publicznej innej formy wychowania przedszkolnego na warunkach i w trybie postępowania rekrutacyjnego dotyczących obywateli polskich, zgodnie z art. 130 ust. 1, art. 131, art. 149, art. 150 ust. 1, ust. 2 pkt 1–3 i ust. 6–10, art. 152, art. 153 ust. 1 i art. 155–161 ustawy. Przepisy art. 150 ust. 3–5 ustawy stosuje się odpowiednio.

Uczniowie szkół:

- odział przygotowawczy
- dodatkowe lekcje z języka polskiego – min. 2 h tygodniowo
- zajęcia wyrównawcze – 1h na przedmiot
- łącznie max. 5h tygodniowo
- nauka języka i kultury kraju pochodzenia (max. 5 h tygodniowo)

ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ1)

z dnia 9 sierpnia 2017 r.

w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach

§ 2. 2. Potrzeba objęcia ucznia pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu, szkole i placówce wynika w szczególności:

12) z trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

§ 6. 1. W przedszkolu pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana w trakcie bieżącej pracy z uczniem oraz przez zintegrowane działania nauczycieli i specjalistów, a także w formie:

- 1) zajęć rozwijających uzdolnienia;
- 2) zajęć specjalistycznych: korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje emocjonalno-społeczne oraz innych zajęć o charakterze terapeutycznym;
- 3) zindywidualizowanej ścieżki realizacji obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego;
- 4) porad i konsultacji.

Inspiracje/ dobre praktyki

Obszary tematyczne:

- międzykulturowość/wielokulturowość
- adaptacja
- dwujęzyczność/wielojęzyczność

Edukacja włączająca

Inkluzja to proces skierowany na i odpowiadający na różnorodność wszystkich dzieci, młodzieży i dorosłych (UNESCO, 2009)

1. Wczesne poznanie dziecka
2. Rodzice jako kompetentni partnerzy i sprzymierzeńcy
3. Określenie możliwości przedszkola w kontekście potrzeb dziecka.
4. Wsparcie dla nauczycieli dziecka
5. Określenie kto i co jest potrzebne, by grupa, w której jest dziecko z spe mogła normalnie funkcjonować.
6. Włączanie jest procesem a nie faktem administracyjnym.

Doświadczenia szkoły w Polsce

- Asystenci międzykulturowi/pomoce nauczycieli
- Tutoring/mentoring rówieśniczy
- Edukacja międzykulturowa: Przygody Innego, Międzynarodowy Dzień Uchodźcy, Dni Wielokulturowe, wydarzenia, festiwale, projekty, wielokulturowy kalendarz świąt
- Wzmacnianie postaw otwartości w klasie, jeszcze przed pojawieniem się nowych uczniów
- Nauka języka polskiego jako drugiego
- Warsztaty i szkolenia dla nauczycieli

Jak wspierać adaptację dziecka (szkoła)?

- Świadomość własnych postaw wobec różnorodności kulturowej, migracji (warsztaty antydyskryminacyjne)
- Przygotowanie grupy: kształtowanie postaw otwartości, akceptacji
- Przygotowanie pakietu powitalnego dla rodziców
- Indywidualny kontakt z dzieckiem, okazanie wsparcia, akceptacji, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa, zwrócenie uwagi na emocje,

- Zabawy integracyjne
- Zapoznanie z zasadami
- Rozpoznanie i wsparcie w zakresie indywidualnych potrzeb rozwojowych, umożliwiających adaptację (zwrócenie się o wsparcie specjalistów)
- Stosowanie różnych narzędzi i strategii komunikacyjnych i włączających dziecko w życie grupy przedszkolnej
- Podejście holistyczne – uwzględnienie potrzeb całej rodziny

Open school doors: Szkola otwartych drzwi

- Kawiarnia dla rodziców
- Warsztaty plastyczne, międzykulturowe

Przygody Innego

FREE

Children Around the World Cards

I BELIEVE IN MONTESSORI

Pedagogika Montessori Dzieci świata

<https://kidsinothercountries.org/>

Inny w polskiej szkole

poradnik dla nauczycieli pracujących
z uczniami cudzoziemskimi

Pakiet powitalny dla rodziców

Szkoła
Podstawowa
im. Janusza Korczaka
211

**PAKIET POWITALNY
DLA UCZNIÓW I RODZICÓW**

Projekt współfinansowany ze środków programu "Uczenie się przez całe życie"
Comenius Regio

DG Edukacja i Kultura

Projekt współfinansuje

MIASTO
STOŁECZNE
WARSZAWA

GWIAZDKA Z NIEBA

PAKIET EDUKACYJNY DLA
DZIECI DWUJĘZYCZNYCH

POLSKIE RYMOWANKI I PIOSENKI

SEAL – program edukacji dwujęzycznej (USA) afirmacja dwujęzyczności dzieci:

Język/komunikacja

- obecność/wsparcie osób dwujęzycznych (nauczyciele, asystenci, studenci, wolontariusze): rozmowa z rodzicami, w zależności od celu sytuacji, poziomu językowego dziecka
- pozwolenie na komunikację w swoim języku
- pozdrowienia w różnych językach, inne formy afirmacji w codziennej rutynie
- nauka podstawowych zwrotów w danym języku
- dzieci jako eksperci

Organizacja przestrzeni

- zaproszenie świata do sali (obecność elementów kultury dziecka)
- organizacja sali wokół centrów zainteresowania, umożliwiające facylitację znaczących rozmów związanych z danym obszarem

Współpraca z rodzicami

- zaproszenie rodziców do podzielenia się materiałami w ich języku pochodzenia,
- zapraszanie rodziców do czytania w ich języku,
- organizowanie wydarzeń międzykulturowych

Wypowiedzi rodziców: „docenienie różnicy”, „ukazanie różnicy jako coś pozytywnego”, „okno na inną kulturę”

Opowiadania dwujęzyczne

<https://sites.google.com/site/preschoolbilingualstorytimes/how-to-effectively-present-stories/activities-programming-ideas>

Wskaźniki dla jakościowej analizy komunikacji dziecko-nauczyciel

Peleman, Vandenbroeck & Van Avermaet

Wkład językowy	Bogaty: spontaniczny, naturalny, zróżnicowany, unikanie zdrobnień, używanie pełnych zdań, artykułowanie procesów myślowych i działania, tworzenie okazji dla dziecka do używania nowego słownictwa
Okazje do mówienia dla dziecka	Używanie otwartych pytań, stymulowanie umiejętności analizy i wnioskowania, rozwiązywania problemów i refleksji, wspieranie interakcji między dziećmi oraz interakcji nieformalnych
Informacje zwrotne (feedback)	Dostarczanie wskazówek, pomoc, stawianie pytań wspierających, odpowiadanie na pytania nowymi pytaniami, wspierające komunikaty, dodatkowe informacje po odpowiedzi, wspieranie opisywania swoich działań,

Wymiana pomysłów i
refleksja nad zasobami
lokalnego środowiska

Warto rozmawiać (pomysły zasłyszane)

- Przygotowanie informacji w języku dostępnym dla rodziców
- Wsparcie osób mówiących w języku rodziców
- Wiedza o miejscach pozyskiwania wsparcia dla rodzin z doświadczeniem migracji
- Wspieranie poprzez wizualne formy komunikacji: ikonografie, piktogramy
- Nauka podstawowych zwrotów związanych z zaspokajaniem potrzeb
- Nauka języka pochodzenia dzieci w przedszkolu
- Wykorzystanie bajek jako narzędzia edukacji międzykulturowej
- Preparowanie tekstów bajek, tworzenie własnych bajek
- Tworzenie digitalnych forów wymiany dobrych praktyk

Nasze zasoby?

- Osoby: ja, kadra, rodzice, dzieci, specjaliści
- Instytucje/organizacje
- Materiały dydaktyczne
- Dokumenty prawne
- Źródła wiedzy

Pytania

- Jakie są potrzeby, emocje dzieci, z którymi pracuję?
- Jakie są ich doświadczenia przed/w trakcie/po migracji?
- Jak przeżywają stres akulturacyjny? Jakie są jego zasoby w radzeniu sobie z nową sytuacją?
- Jaka jest rodzina? Jakie potrzeby mogą wynikać z jej sytuacji? Jak mogę z nimi się komunikować? Jak przeżywają stres akulturacyjny? Jakie są ich postawy?
- Jakie są moje zasoby: postawy, umiejętności, wiedza, pomysły?
- Jakie wartości, zasoby wnosi nowa rodzina do społeczności przedszkolnej?
- Jakie elementy dostępnych metod, narzędzi, strategii będą korzystne do zaadaptowania w mojej codziennej praktyce?
- Jakie zasoby dostępne są w moim otoczeniu: ludzie, organizacje, instytucje?

Jak wspierać komunikację z dzieckiem w przedszkolu?

Fundacja DIALOG

- Pomoc prawna
- Asystenci rodzinni: pomoc w kontaktach z urzędami, pomoc w przygotowaniu pism, znalezieniu mieszkania, pracy
- Doradztwo zawodowe
- Nauka języka polskiego
- Kursy adaptacyjne
- Wolontariat – pomoc w lekcjach
- Wolontariat europejski EVS – warsztaty międzykulturowe w szkołach i przedszkolach, nauka angielskiego
- Wsparcie szkół: zajęcia wyrównawcze, warsztaty dla nauczycieli, pomoce nauczycieli, konsultacje

Dane kontaktowe

Fundacja Dialog

ul. ks. Abramowicza 1

15-872 Białystok

email: biuro-@mentoring.pl

Tel. 85 742 40 41

Tatiana Falkowska

email: tatiana.falkowska23@gmail.com

tel.: 728 545 533

Bibliografia:

- K. Kamińska, W stronę wielokulturowości w edukacji przedszkolnej, PWN, Warszawa 2013
- Dzieci z trudnościami adaptacyjnymi w młodszym wieku. Aspekty rozwojowe i edukacyjne w kontekście specyfiki różnic kulturowych. Red. Emilia Śmiechowska-Petrovskij, Warszawa 2016 (dostępna nieodpłatnie w pdf)
- Januszewska Edyta, Markowska-Manista Urszula Dziecko "inne" kulturowo w Polsce. Z badań nad edukacją szkolną, Akademia Pedagogiki Specjalnej, Warszawa 2017
- P. Szydłowska, J. Durlik, Psychologiczne aspekty pracy z uczniem z doświadczeniem migracyjnym, POSTSCRIPTUM POLONISTYCZNE, 2018, 2 (22)
- B. Salant, M. Benton, Strengthening local education systems for newly arrived adults and children, MPI Europe, 2017
- M. Baker, M. Pérez Dual Language Learners in Head Start, Public Pre-K and Private Preschool Programmes, MPI, 2018
- A. Młynarczuk – Sokołowska, K. Potoniec, K. Szostak-Król, Przygody Innego. Bajki międzykulturowe na rzecz integracji dzieci cudzoziemskich, Białystok 2015

Dokumenty prawne

- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
z dnia 23 sierpnia 2017 r.
w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw
- ROZPORZĄDZENIE MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
z dnia 9 sierpnia 2017 r.
w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach
- Rekomendacje Rady Europy w sprawie wysokiej jakości wczesnej edukacji i systemu opieki, maj 2019

Źródła internetowe

Strony projektów międzynarodowych <https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects>

Instytucje międzynarodowe

<https://ec.europa.eu>

<https://www.migrationpolicy.org>

<https://www.unhcr.org>

<https://www.unicef.pl>

<https://poland.iom.int/>

Polskie instytucje:

<https://udsc.gov.pl/>

(wybrane) Polskie organizacje pozarządowe:

- Helsińska Fundacja Praw Człowieka
- Fundacja na Rzecz Różnorodności Społecznej: <http://ffrs.org.pl>
- Polskie Forum Migracyjne: <https://forummigracyjne.org/>
- Stowarzyszenie Interwencji Prawnej: interwencjaprawna.pl
- Fundacja Ocalenie: ocalenie.org.pl
- centrumwielokulturowe.waw.pl
- Fundacja Refugee.pl : refugee.pl
- Fundacja Edukacji Międzykulturowej: <http://miedzykulturowa.org.pl>

Białystok

- polza.pl
- Fundacja Okno na Wschód : onw.org.pl

Dziękujemy i
zapraszamy!

